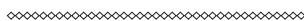

Глава ВТОРА

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА НЕЗАВИСИМИЯ ФИНАНСОВ ОДИТ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И НЕГОВОТО РАЗВИТИЕ ДО 1996 Г.

Обществено политическа обстановка 1989-1990 г.

В края на деветото десетилетие на XX век започва политическото и икономическо разпадане на Съветския съюз. Ръководството на Съюза преминава през кратки периоди от време в ръцете на нови лица, които променят или правят опити да променят неговия облик. Започва всеизвестната „перестройка“. Правят се редица отстъпления от прилаганите дотогава принципи и ориентиране към демократизиране на обществото и приближаване към свободно пазарно стопанство.

Всичко това, макар и силно ограничено, частично и бледо, бързо се забелязва и се отразява и на развитието на останалите страни от тогавашния „социалистически“ лагер в Европа, в т.ч. и на България. Така у нас също започват промени, които в основата си са все още плахо насочване към демокрация и пазарно стопанство.

Формират се нова стопанска структура и нови отношения. Създават се условия за по-широко приложение на самоуправлението, на личната и колективната инициатива. Засилват и разширяват се контактите с Европейските и световни финансови институции.

Правилата за новата организация на икономиката и новите взаимоотношения намират израз в приетите: Указ 56 за стопанската дейност и Правилник за прилагането му.

Промените в политическия живот и икономиката, колкото и първоначално да са непълни, разглеждани в перспектива, налагат промени и в счетоводното законодателство.

Белчо Белчев
Министър
на финансите

проф. д-р ик.н.
Михаил Динев
Зам. министър
на финансите

проф. д-р Стоян
Дурин
Ръководител
на Дирекция
„Методология
на счетоводната
отчетност“

Ролята на Министерството на финансите на Република България за възстановяване на независимия финансов одит

По инициатива на финансовия министър г-н Белчо Белчев и неговия заместник проф. д-р Михаил Динев през 1990 г. се възлага на Дирекция „Методология на счетоводната отчетност“ към Министерството да разработи Закон за счетоводството съобразно условията на пазарната икономика.

В този закон трябва да се регламентира и възстановяването на независимия финансов одит в България.

Реализацията на тази задача се осъществява в посочената дирекция под егидата на министъра на финансите и под ръководството на директора на дирекцията – проф. д-р Стоян Дурин и Димитър Желязков, и.д. на негов заместник. По изпълнението на тази задача работи целият състав на дирекцията. Впоследствие се присъединяват и някои външни лица.

С оглед на изпълнението на тази задача се провеждат срещи с ръководители на световните и европейски финансови институции и професионални счетоводни и одиторски организации. След представена концепция за нейното реализиране министърът на финансите командирова Димитър Желязков във Франция и Белгия за проучване на съответното законодателство, разговори с представители на професионални организации, министерства и Европейската федерация на експерт-счетоводителите (FEE).

Установен е контакт и с Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс (ICAEW). Събрана е информация за съответното законодателство във водещите страни в Западна Европа, бивша Югославия, Япония, Хонг-Конг и Свободната зона в гр. Шанхай, Китай. Преведен е на български език френският национален сметкоплан от 1982 г. и направените допълнения към него. Като консултант по закона е привлечен Жилбер Желард от Ордена на френските експерт-счетоводители.

Проектите по закона са подложени на многократ-

но обсъждане в министерството с активното участие на известни главни счетоводители от практиката и научни дейтели.

Законът е готов за внасяне в Министерски съвет и в парламента, когато министър на финансите става Иван Костов и е приет окончателно от Великото народно събрание на 3 януари 1991 година, публикуван в Държавен вестник, бр. 4 от 1991 г. и влязъл в действие от 1 април 1991 година.

Това е втори Закон за счетоводството в България (първият е от 1948 г., свързан със социалистическото централизирано планово стопанство). Законът от 1991 г. е първият счетоводен закон, който се основава на пазарни условия.

По време на разработването на проекта на Закона за счетоводството възниква необходимостта да се регламентира професията на лицата, които ще извършват независим финансов одит. Общото мнение е, че трябва да има отделен, специален закон, който да бъде приет едновременно със Закона за счетоводството. Времето обаче не достига и в Закона за счетоводството се включват минимални законови постановки за независимия финансов одит.

Така Република България е първата страна от бившия социалистически лагер, която приема Закон за счетоводството, регламентиращ правилата на счетоводството, съобразно подходите на пазарната икономика, и чрез глава осма („Дипломирани експерт-счетоводители“) се поставят основите на създаването на професията на дипломираните експерт-счетоводители в Република България, като са регламентирани:

1. Основните функции на дипломираните експерт-счетоводители:

- проверяват спазването на Закона за счетоводството и другите закони, свързани с дейността на предприятията;
- заверяват годишните счетоводни отчети на определени предприятия;
- извършват счетоводни анализи, консултации, експертизи, финансови ревизии и оценки на активи и пасиви на предприятията.

2. Заплащането на услугите се извършва по реда на гражданските договори.

3. Дейността на дипломираните експерт-счетоводители се извършва еднолично или колективно.

4. Споровете по заверката на годишните счетоводни отчети между дипломираните експерт-счетоводители и предприятията се решават от Министерството на финансите.

Извлечение от Закона за счетоводството
(15.01.1991 г.)

Лицева
страница на
Наредба за
прилагане на
глава осма
от Закона за
счетоводството

Глава осма

ДИПЛОМИРАНИ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ

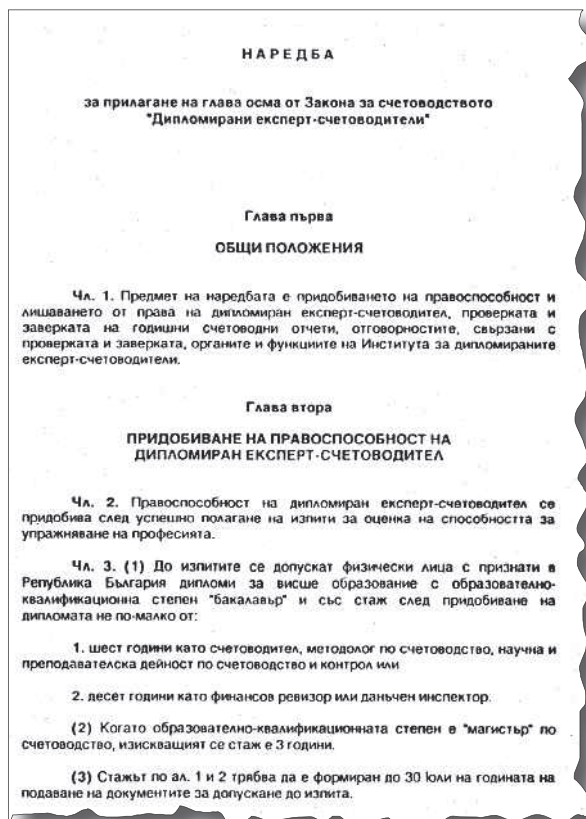
Чл. 51. Дипломираните експерт-счетоводители:

1. проверяват спазването на Закона за счетоводството и другите закони, свързани с дейността на предприятието, заверяват годишните счетоводни отчети на предприятието без тези по чл. 2, ал. 2 и 4;

2. извършват счетоводни анализи, консултации, експертизи, финансови ревизии и оценки на активи и пасиви на предприятието.

Чл. 52. Министърът на финансите определя с правилник реда за придобиване и изгубване на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители, както и техните права и задължения.

Чл. 53. Предприятията заплащат по реда на гражданските договори оказаните им услуги от

дипломираните експерт-счетоводители.

Чл. 54. Споровете по проверката на годишните счетоводни отчети между дипломираните експерт-счетоводители и предприятията се решават от Министерството на финансите.

Чл. 55. Дипломираните експерт-счетоводители осъществяват дейността си еднoliчно или колективно в бюра, кантори и съюзи.

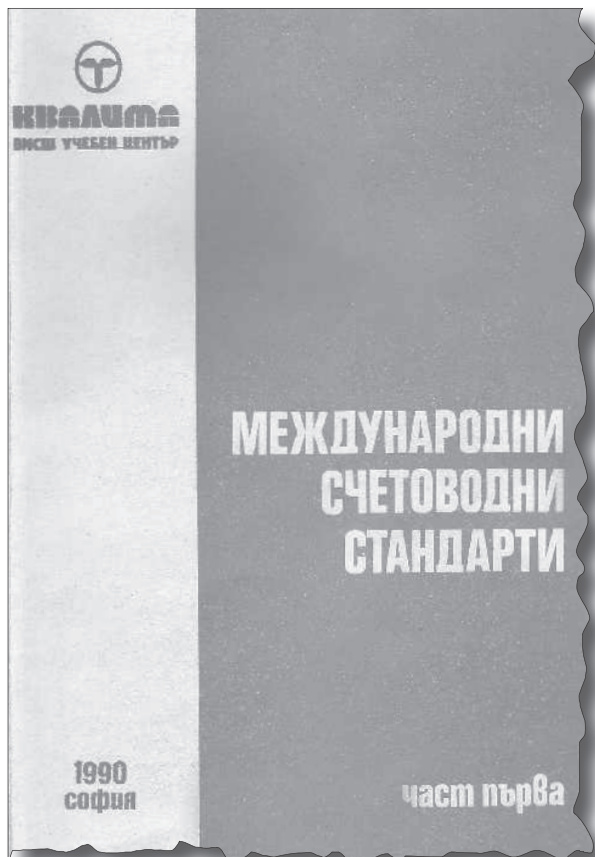
Утвърдена е и Наредба за прилагане на глава осма от Закона за счетоводството.

Чрез този закон и по-точно чрез глава осма „Дипломирани експерт-счетоводители“ се възстановява независимият финансов одит в България.

Успоредно с приемането на Закона управление „Национално счетоводство“ при Министерството на финансите полага големи усилия и за осъвременяването на счетоводната професия в Република България. За тази цел към министерството е създаден „Национален съвет по счетоводство“ със състав, утвърждаван от министъра на финансите. Разработен е и документ за статута на този съвет като консултативен орган към Министерство на финансите.

Още през 1990 година са преведени и издадени на български език Международните счетоводни стандарти.

Това издание създава много трудности на колегията, която го ползва, поради недобър превод. Трябва да се има предвид, че в тези стандарти се съдържат въпроси, които и като теория, и като практика тогава са непознати в България. Подобни въпроси не се тре-

Вид на първото издание на Международните счетоводни стандарти на български език, 1990 г.

Разговори в работен порядък в МФ, между Джон Хегарти – генерален секретар на Европейската федерация на експерт-счетоводителите (вдясно), Джон Уорн, генерален секретар на Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс (в средата) и Димитър Желязков – представител на МФ на Република България (вляво), във връзка с организиране на първите изпити за дипломирани експерт-счетоводители в България.

тират нито от преподавателите по счетоводство, нито от колегите от практиката. Както добре е известно на специалистите от това време, всичко свързано със счетоводството, което е теория и практика в страните с развита пазарна икономика, се е приемало като негативно, не научно, без особена стойност за практиката.

Министърът на финансите утвърждава и Правилник за дипломираните експерт-счетоводители, публикуван в Държавен вестник, бр. 61/1991 г. С него се поставят и основите на практическата дейност по създаването на професията на дипломираните експерт-счетоводители:

а) условията за придобиване и изгубване на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители;

б) правата и задълженията на дипломираните експерт-счетоводители;

в) проверките и заверките на годишните счетоводни отчети.

След съгласуване със съответните професионални организации и съдействието на Европейската федерация на експерт-счетоводителите (ФЕЕ) през 1991 г. са сформирани три групи от общо 20 души специалисти, които стажуват два месеца във Франция, Германия и Англия съгласно сключения договор по програма ФАР (PHARE).

Придобиването на правоспособността на дипломираните експерт-счетоводители през 1991 година е

под ръководството на държавата чрез Министерството на финансите. През 1991 г. бе осъществена и организацията на първия изпит, проведен на 24.10.1991 г. за дипломирани експерт-счетоводители.

Това става възможно чрез активното съдействие от страна на Френските професионал-

ни организации (Висш съвет на Ордена на експерт-счетоводителите (CSOEC); Национална компания на одиторите (CNCC), Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс (ICAEW) и Европейската федерация на счетоводителите (FEE).

Правоспособността на първите дипломирани експерт-счетоводители се придобива чрез проведен изпит от експерти на Европейската федерация на счетоводителите.

Министърът на финансите със заповед № 162 от 11 октомври 1991 г. назначава Международна изпитна комисия в състав:

Председател – г-н Пол Рутеман (Великобритания) – старши съдружник на Комитета за финансови отчети на Англия и член на ръководството на Европейската федерация на експерт-счетоводителите;

Член – г-н Жилберт Желард (Франция) – технически директор на Ордена на експерт-счетоводителите на Франция;

Секретар – г-н Джон Уорн (Великобритания) – генерален секретар на Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс и консултант за Средна и Източна Европа.

Комисията провежда изпит на 23 и 24 октомври 1991 г.

От поканените 20 души на изпита се явяват 10, от които осем го полагат успешно и придобиват правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители, съответно получават дипломи:

Диплом №	Име
0001	Стоян Иванов Дурин
0002	Димитър Желязков Желязков
0003	Михаил Динев Петров
0004	Катерина Танчева Карауванова
0005	Живко Бонев Бонев
0006	Васко Данаилов Райчев
0007	Рени Георгиева Йорданова
0008	Мария Борисова Страшилова

REPORT OF AN INTERNATIONAL COMMISSION
EXAMINING IN ACCOUNTANCY IN SOFIA
ON 23rd AND 24th OCTOBER 1991

1. On the authority of the Minister of Finance of Bulgaria (approved No. 162 of 11th October 1991) an International Commission was convened to undertake certain examinations in Sofia on 23rd and 24th October. The Commission consisted of Mr Paul Rutteman (chairman), Mr Gilbert Gelard, and Mr John Warne (secretary). Biographical details of members of the Commission are attached.
2. The examinations were held, in accordance with the rules issued by the Minister of Finance on 30th July 1991, to assess the suitability of candidates for appointment as expert accountants and as members of the first examining board for expert accountants generally in Bulgaria.

The Commission judged the following candidates to have reached the required standard:

S. I. DURIN
D. J. JELIAZKOV
M. D. PETROV DINEV
K. T. KARATVANOV
J. B. BONEV
V. D. RAITCHEV
R. G. IORDANOVA
M. B. STRASHILOVA

The following candidates failed to reach the required standard:

R. G. SOKOLOVA
L. I. MINAULOVA

Signed:

Paul Rutteman (Chairman) :

Gilbert Gelard (Member) :

John Warne (Secretary) :

Безспорно това не минава и без трудности и конфликти. Процесът на подготовката и приемането на Правилника за дипломираните експерт-счетоводители и неговото изпълнение е съпътстван и с несъгласие на определени специалисти в областта на теорията и практиката на счетоводството, насочени към това:

1. хабилитираните преподаватели по счетоводство и финансов контрол да станат по право дипломирани експерт-счетоводители;

2. лицата, които са придобили званията „главен експерт-счетоводител“ и „експерт-счетоводител“ през времето на

**Копие от
Протокол за
проведен из-
пит от между-
народната ко-
мисия от 23 и
24 октомври
1991 година**

централизираното управление, също да станат по право дипломирани експерт-счетоводители;

3. изпитите за придобиване на дипломираните експерт-счетоводители да се провеждат от висшите училища по икономика;

4. да се определят мястото и ролята на Съюза на счетоводителите по създаването на институцията на дипломираните експерт-счетоводители.

Протестите са предоставени в писмена форма на всички възможни инстанции в Република България, както и на Европейската федерация на счетоводителите.

Принципната постановка на ръководството на Министерство на финансите е, че създаването на професията на независимите одитори трябва да следва логиката на пазарната икономика. Не може да стане

дипломиран експерт-счетоводител лице, което не докаже своя професионализъм в условията на пазарната икономика. Такава е прилаганата практика в страните с развита пазарна икономика, такава трябва да бъде и у нас. Тази концепция бе одобрена и от Европейската федерация на експерт-счетоводителите (FEE).

*Образец
от дадените
от Комисията
дипломи*

Практиката потвърждава правилността на тази политика

Протести се изразяват и по отношение на конспекта за изпит по счетоводство, в частта му за включването в тематичните единици на Международните счетоводни стандарти. Становището е, че Международните счетоводни стандарти в този момент не са част от теорията и практиката на счетоводството в Република България и не трябва да бъдат включени в изпитните тестове. Тезата на Министерство на финансите е, че в нашата страна ще се развива чуждестранен бизнес, който може да пожелае счетоводството на техните предприятия да се организира по правилата на Международните счетоводни стандарти.

Независимо от тези и много други методически, организационни и технически трудности създаването на професията на дипломираните експерт-счетоводители става факт през 1991 година.

Своевременно са утвърдени конспектите за изпитите по счетоводство, по финансов и данъчен контрол и по търговско законодателство.

Назначена е изпитна комисия, съставена от вече дипломираните от международната комисия лица и юристи от Софийския университет.

До средата на м. декември 1991 г. Комисията про-

вежда изпити при спазване на правилата в Правилника и възприетите принципи. Пред нея защитават своята правоспособност още специалисти.

Дипломи на дипломирани експерт-счетоводители получават по право само лицата, които са притежавали документ за правоспособност на „заклети експерт-счетоводители“. Решението за това се базира на факта, че те са положили съответните изпити за придобиване на правоспособността на лица, които могат да извършват независим финансов одит при условията за Закона за Института на заклетите експерт-счетоводители от 1931 г., когато в нашата страна има пазарна икономика.

Това са:

Веселин Тодоров Булев

Любомир Йорданов Иванов

Любомир Петров Дончев

Никола Костов Чонков

Стоян Иванов Сеферов

Христо Стоянов Мерджанов

Генади Илиев Тодоров

Стефан Александров Кисимов

В Република България няма дипломиран експерт-счетоводител, който да е включен в професията на одиторите, без да е положил предвидените за това изпити.

В края на 1991 г. придобилите правоспособност от международната комисия, от първата българска комисия и няколкото заклети експерт-счетоводители, които са получили тази правоспособност преди 1948 г., наброяват общо 54 души.

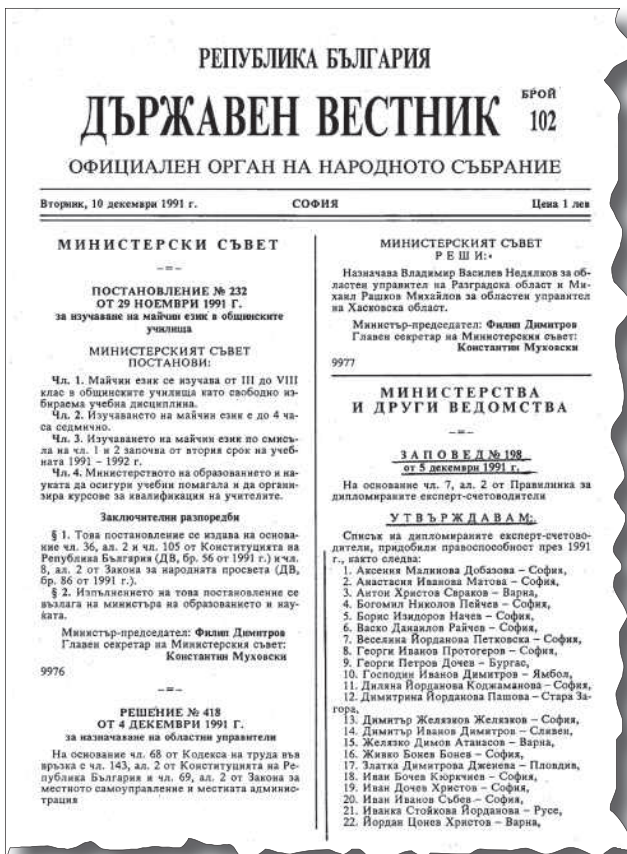
Списъкът им е одобрен от министъра на финансите със Заповед № 198 от 05.12.1991 г., публикувана в ДВ, бр. 102 от 1991 г.

Следващата сесия е през м. май 1992 г. и отново е организирана от Министерството на финансите. На нея получават правоспособност още 49 души – Заповед № 180 от 08.06.1992 г. – ДВ, бр. 50 от 1992 г.

Управление „Национално счетоводство“ чрез Ми-

нистерството на финансите и Министерство на външните работи сключва и първия договор в страната по програма ФАР (PHARE) за помощ в областта на счетоводството и одита. Този договор предвижда техническа, консултантска и материално-техническа помощ. Чрез програма ФАР (PHARE) в управлението като постоянен консултант работи Горм Расмусен, специалист от Дания.

С Изменението на Правилника за дипломираните експерт-счетоводители – ДВ, бр. 53 от 1992 г. организирането и провеждането на изпитите е възложено на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България.

Извлечение

ПРАВИЛНИК **за дипломираните експерт-счетоводители** **(30.06.1992 г.)**

Издаден от министъра на финансите, обн., ДВ, бр. 61 от 30.07.1991 г., изм. и доп., бр. 53 от 30.06.1992 г.

Чл 4.....

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1992 г.) Тематичните конспекти за изпитите се утвърждават от Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители и се предоставят на кандидатите най-малко тридесет дни преди началото на изпитната сесия.

Чл. 5. (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1992 г.) Изпитите за придобиване правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители се провеждат в Република България.

23. Катерина Павловна Маркеловна — София,
24. Екатерина Константиновна Симова — София
25. Анастасия Александровна Котова — София,
26. Любовь Александровна Котова — София,
27. Любовь Петровна Давидова — София,
28. Марьяна Георгиевна Давидова — Дрезден
29. Мария Петровна Сергеевна — София,
30. Мария Петровна Перелыгина — София,
31. Мария Петровна Давидова — София, Загреб,
32. Мария Петровна — София,
33. Нина Павловна Саускина Николаевна — Вена,
34. Ольга Георгиевна Милановна — София,
35. Пелагея Константиновна Вилка — Вена,
36. Елена Георгиевна Никольская — София,
37. Елена Георгиевна — София,
38. Ольга Павловна Милер — Вена,
39. Стефан Стефанов Давидов — София,
40. Стефан Стефанов Давидов — София,
41. Стефан Георгиевич Давидов — Угледж, Вилка — Вайбод,
42. Стефан Давидов Стефанов — София,
43. Стефан Николов Давид — София,
44. Стефан Стефанов Давидов — София,
45. Стефан Карлович Амосов — Плевна,
46. Стефан Стефанов Александров — Плевна,
47. Стефан Стефанов Давидов — София,
48. Тимофей Стефанов Трофимов — Плевна,
49. Тонко Иванов Маринов — София,
50. Тонко Стефанов Тонков — София,
51. Тонко Иларион Чокаревски — Кюмюрджик,
52. Христо Христова Станев — Пловдив,
53. Христо Христова Станев — София, Кюмюрджик,
54. Христо Христова Станев — София, Кюмюрджик,

10057

ТЕХНИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ – СОФИЯ

ЗАПОВЕДЬ № 2786
от 4 декабря 1991 г.

На основании чл. 3, точка 9 из Закона за планиране изтековат за учебно-научните заведения Техникически университет София конкурс за приемане на магистранти-студенти — едни, чиитоше да са били в Германия, за магистърско обучение в дисциплина "материаловедение" (ОпН ПОПМ) до номер 02-01-02 "Материаловедение в технологични на машиностроителните материали", който те се обучават в катедра "Материаловедение и технология на материалите" на Машинно-техническия факултет.

Присматоме, (буквално) и работата на денешниот студентскиот систем се урнател и в брзината превидо, обиди се и приеми од Американските работи на 6 јуни 1990 г. (загледано) инајдијата запаленост на политички и економски и уште повеќе на економски аспект).

Аспирант-доцентурата е с продължителност:

1. През първите 3 години емигрант-асистентът получаваше стипендия в две платки и задълженията на професор асистент по Наредба № 1 на емиграцията (ДВ. бр. 4) от 1973 г.).

2. През следващите 2 години екстракт-асистент работи като заместител на главния и изпълнява по Закона за висшето образование в Колумбия на този:

За участие в конкурс се допускат жандарми, с по-дълго време от 30 години в годишната «жандармската» книга, както и:

[illegible][illegible]

Директорите се поддържат в служба "Кадрови и научен потенциал" на Техническия университет в София, със срок 1 месец от обявяването в

Инициативата за провеждане на програмите (всестранните) и на грижата за преподаване на напредните се изпълнява от ФАГОДПМ, в катедричния кабинет.

10037

ОБЪЯВЛЕНИЯ И СООБЩЕНИЯ

СЪЛЪНЦЕТО

Выездом из поселения еще приоземель Северных Аляски Завоеваний из г. Вашингтон, Вашингтонский округ, сел в Тулуза с сестриным адресом, до 1911 г. в сел на 20.11.1992 г. в 10 м. икто отлетела по г.р. № 182/91, записки от г.р. "Саймон" - Разреш. за сумму 15 000 вл. Отметки: за полем, селбей, Аляска и Аляска, в промисе отсуды до 1911 г. от года при ука-
заниях от г. 50, из 2 ПИК.
1912.

[illegible]

Приведенные данные был предоставил Офицер Оценки Милитаризм от Ратуш, что и Курни с оценочных данных, до 60 млн в 1964 г. 201.1992 г. и 9 % выше отчитались по 1964 г. По 133-51, замещен от ПК "Единство" — Репорт, до 1964 г. 10 202 лн. Отчетники до пасоча судитесь здесь в харькове, а противя случай делого от 60 с 1964 г. 10 202 лн. 30, ат 2 ГПК.

перт-счетоводители се провеждат от комисия през месец октомври на съответната година.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1992 г.) Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители определя съставите на изпитните комисии. За членове на изпитните комисии по счетоводство и одиторски контрол и данъчно законодателство се определят дипломирани експерт-счетоводители, а по търговско законодателство - лица, които са хабилитирани или са с научна степен в съответната област.

Чл. 6. (1) (Доп. - ДВ,
бр. 53 от 1992 г.) Резул-
татите от проведени-
те изпити се оформят в

Копие от
Заповед № 198
от 1991 г. на
министъра на
финансите

протокол с оценка „да“ и „не“. Протоколът се подписва от всички членове на изпитната комисия. Оценките са окончателни и не подлежат на преразглеждане.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 1992 г.) Кандидатите, ржали успешно изпитите с оценка „да“, при-
ват правоспособност на дипломирани експерт-
ководители. Правоспособността се удостоверява
плом по отпечатан от Министерството на фи-
сите образци.

(3)

Чл. 7. (1) Имената и адресите на дипломираните експерт-счетоводители се записват в специален регистър.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 53 от 1992 г.) Министерството на финансите ежегодно обнародва в „Държавен вестник“ списък на придобилите и изгубилите правоспо-

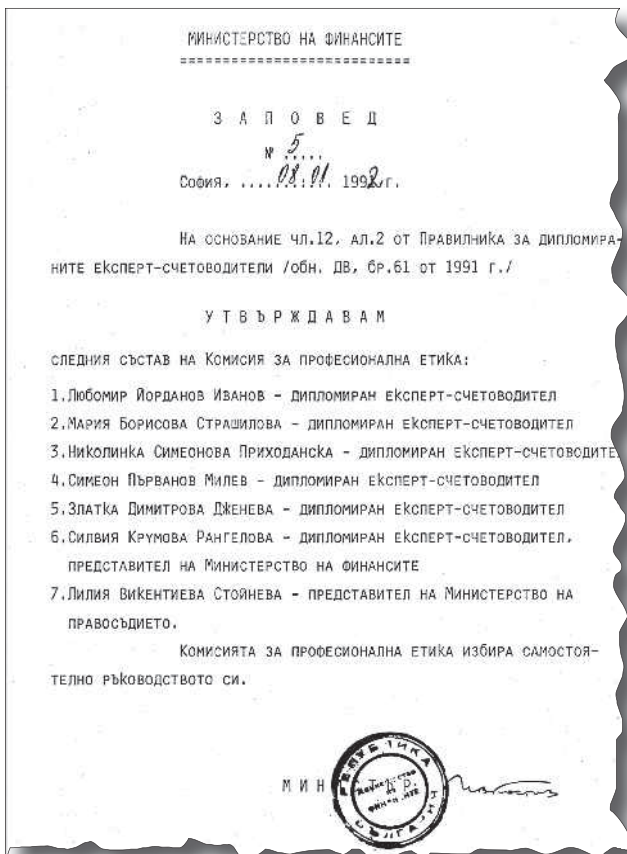
собрност на дипломирани експерт-счетоводители.

В съответствие с изискванията на Закона за счетоводството в началото на 1992 г. министърът на финансите, със заповед № 5 от 08.01.1992 г., определя състава на Комисията по професионална етика в състав от 5 души дипломирани експерт-счетоводители и по един представител на Министерството на финансите и на Министерството на правосъдието.

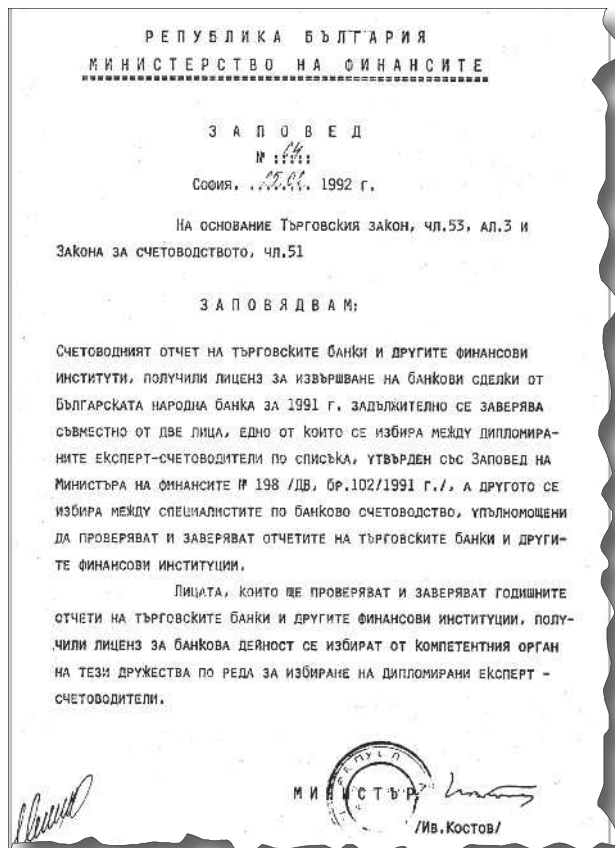
Със създаването на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители одиторската професия преминава все повече на професионално регулиране. Независимо от това връзките и добрите отношения с Министерството на финансите се запазват. Министерството се отзовава винаги при необходимост за решаването на някакъв въпрос. Особено осезателна е помощта при решаването на проблеми, свързани с нормативната уредба. Примери в това отношение има много – издадени постановления на Министерския съвет в различни области, свързани с одиторската дейност.

Министерството на финансите със Заповед № С 4 от 05.01.1992 г. задължава отчетите на банките и финансовите институции за 1991 г. да бъдат заверени от две лица, от които едното задължително да бъде дипломиран експерт-счетоводител.

Също със Заповед № 86 от 19 март 1992 г. възлага извършването на одит на сто предприятия с държавно имущество.

*Копие от
Заповед № 5
от 1992 г. на
министъра на
финансите*

**Копие от
Заповед № С
4 от 1992г. на
министъра на
финансите**

Участието в сесиите започва от 1992 г., като през тази и следващата година сесиите са в гр. Ню Йорк, а от 1994 г. в гр. Женева.

През 1994 г. той е избран за един от вицепрезидентите на тази група.

През 1994 г. съгласувано с ООН Димитър Желязков участва в гр. Виена в семинар, организиран от ООН и Федерацията на сметните палати на тема: „Ролята на висшите одитни институции в процеса на реконструиране на Обществения сектор“.

Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители (1991 – 1997 г.)

Придобилите правоспособност на дипломирани експерт-счетоводители от първата международна из-

Изпълнението е докладвано от президента на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители на 25 юни 1992 г.

С оглед на развитието на професията са положени големи усилия от страна на управление „Национално счетоводство“ при Министерство на финансите и за нейното международно признаване и утвърждаване.

Една от стъпките в това отношение е утвърждаването, съгласувано с Министерство на външните работи, на Димитър Желязков да представлява страната в Междуправителствена работна група от експерти по счетоводство и отчетност (ISAR) към UNCTAD при ООН.

питна комисия, от първата национална комисия и получилите дипломи по право бивши заклет експерт-счетоводители желаеха тази професия да се възроди и бъде най-малко на равнището на институцията преди 1948 г. и на сродните професионални организации в Европа.

На тази основа на 16 декември 1991 г. 49 души правят своята първа сбирка, на която решават да се създаде собствена професионална организация – „Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители в България“.

Тази група от 49 дипломирани експерт-счетоводители на учредителното събрание изглежда така:

ПРОТОКОЛ
ОТ УЧРЕДИТЕЛНАТА КОНФЕРЕНЦИЯ НА
АСОЦИАЦИЯТА НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ

Днес, 16.12.1991 г. се състоя учредителна конференция на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители. На конференцията присъствуваха 49 дипломирани експерт-счетоводители, придобили правоспособност през 1991 г.

Конференцията откри доц. Стоян Дурин, който посочи основните задачи, стоящи пред обществото на дипломираните експерт-счетоводители:

1. Утвърждаване и развитие на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители,

2. Професионална подготовка и повишаване на квалификацията,

3. Приемане на морално-етични норми свързани с упражняване дейността на дипломирания експерт-счетоводител – независимост, почтеност, безпристрастност, висока квалификация и защита на репутацията на званието „дипломиран експерт-счетоводител“.

Доц. Дурин предложи определените на 2.12.1991 г. комисии по предложенията за ръководство на Асоциацията и по изготвянето на нейния устав да бъдат избрани и за комисии на конференцията. Предложението бе прието и след гласуване конференцията прие и утвърди следните комисии:

1. Комисия по изготвяне устав на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители – председател В. Райчев и членове: В. Петковска, А. Свраков, Р. Йорданова, Л. Иванов.

Част от Протокола от 16 декември 1991 г.

Участниците в Учредителното събрание на АДЕС - 16 декември 1991 г.

Президент:

**доц. д-р.
Живко Бонев
Бонев**

Членове:

**доц. д-р Антон
Христов
Свраков**

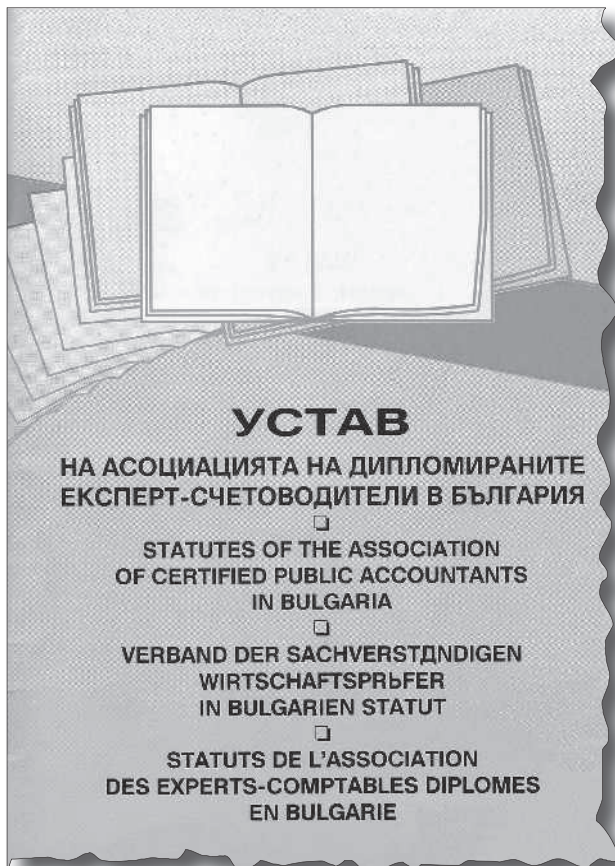
**Иван
Иванов
Събев**

Вицепрезидент:

**Васко
Данаилов
Райчев**

Устав на АДЕС 1991 г.

*Рени
Георгиева
Йорданова*

*Маргарита
Георгиева
Димитрова*

*проф. д-р.
Стоян Иванов
Дурин*

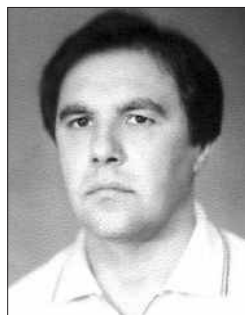
Контролен съвет:

*Димитър
Желязков
Председател*

*Веселина
Йорданова
Петковска*

*Цветан
Николов
Янчев*

Учредителното събрание се провежда при дневен ред:

- Приемане на устав;
- Избор на ръководни органи и
- Избор на членове на Комисията по професионална етика.

Утвърден е уставът.

Избрани са ръководни органи и техните членове.

За членове на Комисията по професионална етика от страна на Асоциацията са избрани петима души. Със Заповед № 5 от 8 януари 1992 г. министърът на фи-

[illegible]

нансите утвърждава пълния ѝ състав:

Любомир Йорданов –
председател,
представител на АДЕС
доц. д-р Симеон Милев –
представител на АДЕС
Златка Дженева –
представител на АДЕС
Мария Страшилова –
представител на АДЕС
Николина Симеонова
Приходанска –
представител на АДЕС
Силвия Крумова
Рангелова – представител
на Министерство
на финансите
Лилия Викентиева
Станева – представител
на Министерство
на правосъдието

Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители е регистрирана с решение на Софийски градски съд, фирмено отделение от 08.06.1992 г., като доброволно сдружение с нестопанска цел.

Първоначално седалището е в дома на президента, а впоследствие, с помощта на г-жа Петковска, е нает офис в сградата на ЦКС, ул. „Раковски“ № 99, 11 етаж.

**Решение на СГС
за вписване
на АЛЕС**

Емблемата на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители, (едноцветна, златиста) и печатът имат следният вид:

АСОЦИАЦИЯ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ В БЪЛГАРИЯ

В началото Асоциацията е едно единствено, общо организационно звено с 49 членове, което всяка година нараства. Едва по-късно (1995 г.), с решение на Управителния съвет, се създават и регионални организации.

Главната цел на Асоциацията е формулирана в ал. 1 на чл. 2 от Устава ѝ:

„да формира, развива и усъвършенства професията на дипломираните експерт-счетоводители“;

В ал. 2 са посочени пътищата и начините, по които ще се постигне това.

С промяната в Правилника на дипломираните експерт-счетоводители към задачите на Асоциацията се добавя и организирането и провеждането на изпитите на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители.

Необходимо е да посочим още тук, че Асоциацията е изцяло на самоиздръжка и то от членски внос на членовете ѝ и от дарения, които са малко, но дадени навреме, са много ценни. Едва впоследствие има постъпления и от проведени курсове.

Ръководството работи без възнаграждение. Нещо повече, членовете на ръководните органи, които са от провинцията,

Лого

Печат

По точка 5

Създават се регионални организации. За отговорници на регионалните структури бяха предложени:

- за София - Аъчезар Александров Костов
- за Пловдив - Стоян Кирилов Амнов
- за Бургас - Петко Господинов Желев
- за Стара Загора - Богдана Иванова Джанова
- за Варна - Антоанета Цанова Базилкова
- за Велико Търново - Павлинка Генова Йоркишева
- за Плевен - Трифон Стойков Трифонов
- за Русе - Любен Мичев Йорданов

Извлечение от протокола за създаване на регионални организации

Член 2

- (1) Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България има за главна цел да формира, развива и усъвършенства професията на дипломираните експерт-счетоводители.
- (2) За постигане на целта по предходната алинея, Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители:
 1. Организира и провежда различни форми на професионална подготовка и повишаване на квалификацията на дипломираните експерт-счетоводители.
 2. Организира и провежда обучение на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители.
 3. Разработва и препоръчва на членовете си единна методология и методика за извършване на проверка и заверка на годишните счетоводни отчети в съответствие с изискванията на законите, както и единен подход при осъществяване на обслужващата, консултантската и експертната дейности.
 4. Утвърждава морално етични норми и следи за тяхното спазване от членовете си при осъществяване на тяхната професионална дейност.
 5. Осигурява защита на престижа на професията на дипломираните експерт-счетоводители в България пред търговските дружества, държавните органи и обществеността.
 6. Осъществява широки контакти със сродни институции от други страни както и с международни организации в областта на счетоводството, аудитирането и финансите.

Извлечение от Устава – чл. 2, ал. 2

участват редовно на заседанията, **но на собствени разноси** – достатъчен измерител за високото чувство на отговорност, за морала и отношението им към организацията.

Създаването на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители е голямо завоевание за бъдещото развитие на българския независим финансов одит и учредителите трябва да се гордеят с него.

Още със създаването си Асоциацията, като представителка на новосъздадената институция на независимия финансов одит, има много противници. Те произтичат от различни среди. В много случаи това са лица, желаещи да бъдат експерт-счетоводители, но не чрез изпит, а по право. Те не желаят или не смеят да се явят на изпит или ако са се явили, не са успели да защитят своите знания и възможности. А исканията са явно неприемливи, касае се за много счетоводители, придобили по пътя на квалификацията званието „експерт“. Те се чувстват засегнати, пренебрегнати и пр. Но много от тях са известни, имат име, а Асоциацията е току-що създадена.

Това създава много трудности. Възникват конфликти и проблеми със Съюза на счетоводителите, с Държавен финансов контрол, с данъчната администрация.

Необходими са неимоверно много усилия, предимно на ръководството на Асоциацията, за тяхното преодоляване. Това са редица изяви, които да популяризират институцията, да посочат ролята и необходимостта от нея при новите условия, отбиване на безогледни удари, нападки, изявления и пр., които стигат даже до Народното събрание.

Особено важно е да се доказва какво и как е свършено. Но тук има и провали. Някои дипломирани експерт-счетоводители, увлечени от чисто лични финансови интереси, прескачат допустимия компромис и на практика са нарушавали основното си задължение за извършване на проверките при независимост и с висок професионализъм и етика. Те дават повод и материал за редица нападки. Има и пропуски или неточности

в нормативната уредба. Независимо от това създаденото в началото негативно отношение е преодоляно. **Професията става авторитетна.**

Немалко значение има и утвърждаването на Професионално-етичен кодекс на дипломираните експерт-счетоводители – вътрешен акт със задължителен характер, регламентиращ поведението на членовете на Асоциацията. Нещо, с което България се доближи значително до чуждите институции.

Този резултат се постига и благодарение на съвестната професионална работа на по-голямата част от членовете на Асоциацията. Те със своята дейност доказват, че са полезни на обществото. Те показват своето действително високо професионално и етично ниво. Най-големи са усилията на част от учредителите на Асоциацията и главно на нейното ръководство.

Трябва да се отдаде полагащото се уважение на тези, които са излизали лице в лице, които не са пожалили нерви и доходи, за да извоюват успокоение в полза на всички членове и най-вече на професията.

На 02.06.1995 г. е проведена Обща отчетно-изборна конференция, на която са направени известни промени в Устава, избрано е и ново ръководство:

Управителен съвет: доц д-р. Живко Бонев Бонев -
Президент на Асоциацията

Вицепрезидент – Васко Данаилов Райчев

Членове: доц. д-р Антон Христов Свраков

Виолета Петрова Михайлова

доц. д-р Даниела Петрова Въткова

АСОЦИАЦИЯ НА ДИПЛОМИРАНИТЕ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ
В БЪЛГАРИЯ

ПРОФЕСИОНАЛНО-ЕТИЧЕН КОДЕКС
НА
ДИПЛОМИРАНИЯ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛ

Кодексът е приет от Общата конференция на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители, състояла се на 07.06.1993г. в София на основание на чл.2, ал.2, т.4 и чл.14, ал.4, т.4 от Устава на Асоциацията и ще влезе в сила от датата на приемането му.

София, 1993г.

**Професионално-
етичен кодекс
на АДЕС**

**доц д-р. Живко
Бонев Бонев**

**Димитър
Желязков
Желязков**

Мъгърдич Аршавир Кюркчиян
проф. д-р Стоян Иванов Дурин

Контролен съвет:

Димитър Желязков Желязков - Председател

Членове: Веселина Йорданова Петковска

д-р Христо Рашков Маврудиев

Още през 1993-1994 г. се разисква въпросът за собствен офис. Основното затруднение са високите цени и липсата на средства. През 1994 г. Димитър Желязков поема инициативата за набиране на дарения за тази цел, като пръв внася 15 000 лв. Неговата инициатива е възприета от сравнително малко други членове на Асоциацията.

Все със същата цел от Асоциацията и нейни членове се създава и акционерно дружество „Одиторска компания“ АД, **регистрирана в СГС и публикувана много по-късно в ДВ, бр. 88 от 03.10.1997 г.**

Седалището ѝ и адресът на управление са тези на офиса на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители: София, район „Оборище“, ул. „Г. С. Раковски“ № 99, ет. 11.

Предметът на дейност е регистриран като:

- учебни и образователни услуги;
- организиране на семинари, курсове и други форми на обучение в областта на счетоводството и одитирането;
- издателска дейност и търговия с научна литература.

Дружеството е с неограничен срок, с капитал 3 770 000 неденоминирани лева, разпределен в 377 обикновени поименни акции по 10 000 лв., с двустепенна система на управление с:

Надзорен съвет в състав:

Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България като юридическо лице, представлявана от доц. д-р Живко Бонев Бонев и Мария Борисова Страшилова, Трифон Димитров Рахнев, Радка Георгиева Соколова, Иван Дочев Христов,

Управителен съвет в състав:

Председател:

Стефан Дечев Дамянов

Членове:

Веселина Йорданова Петковска,

Анастасия Иванова Матова,

Зоя Кънчева Петрова,

Траяна Димитрова Христова,

Маргарита Ташева Радева и

Бойко Стойчев Костов.

След създаването на Института на дипломираните експерт-счетоводители през 1996 г., на 13.06.1997 г. акциите на Асоциацията в „Одиторска компания“ АД са прехвърлени на ИДЕС.

На практика дружеството не осъществява целта, с която е създадено. На 24.IX.1998 г. се провежда общо събрание на акционерите, на което се решава прекратяване дейността на дружеството.

С промени в Закона за счетоводството от 1996 г. се създава Институт на дипломираните експерт-счетоводители. Неговото възникване е естествено продължение на дейността на АДЕС, която взема активно участие в борбата за създаване на законова основа, а не на доброволни начала, на този Институт. На него по закон са предоставени същите функции, както са заложи в Устава на Асоциацията. В него членуват същите лица, които са членове и на Асоциацията.

В момента се явяват две организации – едната на законова, а другата на доброволна основа, с еднакви функции. Принципно в това няма нищо лошо. *Те могат да функционират едновременно. Но дали това е удачно?* Според ръководството на АДЕС – не е. Това ще бъде разпиляване на силите. На този етап е по-добре да се обединяват усилията.

На тази основа е направен и призив на ръководството на Асоциацията към своите членове дипломирани експерт-счетоводители:

„Нека всичко, което е постигнато от Асоциацията, да се предостави на Института. И нека с общи усилия започнатото от Асоциацията да се продължи в рамките на Института. Нека бъдем сплоте-

ни всички дипломирани експерт-счетоводители в една единна организация – Института на дипломираните експерт-счетоводители, в името на общата цел: издигане и поддържане висок рейтинг на професията на дипломираните експерт-счетоводители. Нека всеки да даде по малко от себе си за постигането на тази цел“.

Във връзка с това е свикано извънредно общо събрание на Асоциацията на 28.05.1996 г. с две точки в дневния ред:

1. Обсъждане и вземане на решенията относно бъдещото съществуване и дейност на Асоциацията в условията на създаването на Института на дипломираните експерт-счетоводители;

2. Разни.

На събранието присъстват 273 от 308 члена или 88.6%. Президентът на Асоциацията доц. д-р Живко Бонев анализира новите условия и резултатите от дейността на АДЕС до този момент.

Асоциацията е изпълнила своята мисия. Създадена от 49 души, в момента на провеждането на събранието наброява 308 души, организирани чрез Асоциацията и създадените през 1995 г. регионални звена.

Описан е трудният път на развитие на това ново, непознато формирание; усилията за преодоляване на слабите страни и оставянето им в миналото, подкрепата, която е срещана в лицето на МФ; увенчаните с успех усилия за членство в Международната федерация на счетоводителите – IFAC и създадените начални връзки с чуждестранни одиторски организации.

Общото събрание взема решения АДЕС да подпомогне морално, материално и финансово укрепването на ИДЕС, след което до края на 1997 г. да се закрие, като се свика ново общо събрание.

Управителният съвет на АДЕС насрочва ново общо събрание на 12.06.1997 г. Основната точка е „Вземане на решение за прекратяване на дейността на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители“.

УС докладва за извършеното в периода юни 1996 г. до май 1997 г. Представени и приети са отчетите. Одобрена е дейността на президента и Управителния съ-

вет и те са освободени от отговорност. Призовани са всички членове на АДЕС да обединят усилията си в новосъздадения институт.

Взето е решение за прекратяване на дейността на АДЕС.

С решение от 18.12.1997 г. на Софийски градски съд, фирмено отделение е обявено прекратяване на сдружението „Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители“.

През своето съществуване Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители стриктно се ръководи от уставните си задължения. Тя извършва огромна организационна дейност, поставяйки и развивайки организационните основи на професията в различни посоки, които изцяло и успешно се използват в по-нататъшното развитие. Тази дейност накратко би могла за се обобщи по следния начин:

Подготовка на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители

Още с Устава си Асоциацията поема ангажимент да подпомага подготовката на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители. Изхожда се от широкообхватната материя, която дипломираните експерт-счетоводители трябва да познават и владеят, както и принципът на самоподготовка на кандидатите, при сериозна липса на литература и помощни материали. На тази основа се организират семинари по трите дисциплини, които дават своя положителен резултат. На тях се изясняват основните изисквания и разглеждат важни въпроси от Международните счетоводни стандарти, изисквания и подходи при одитиране, важни моменти от търговското и данъчно законодателство.

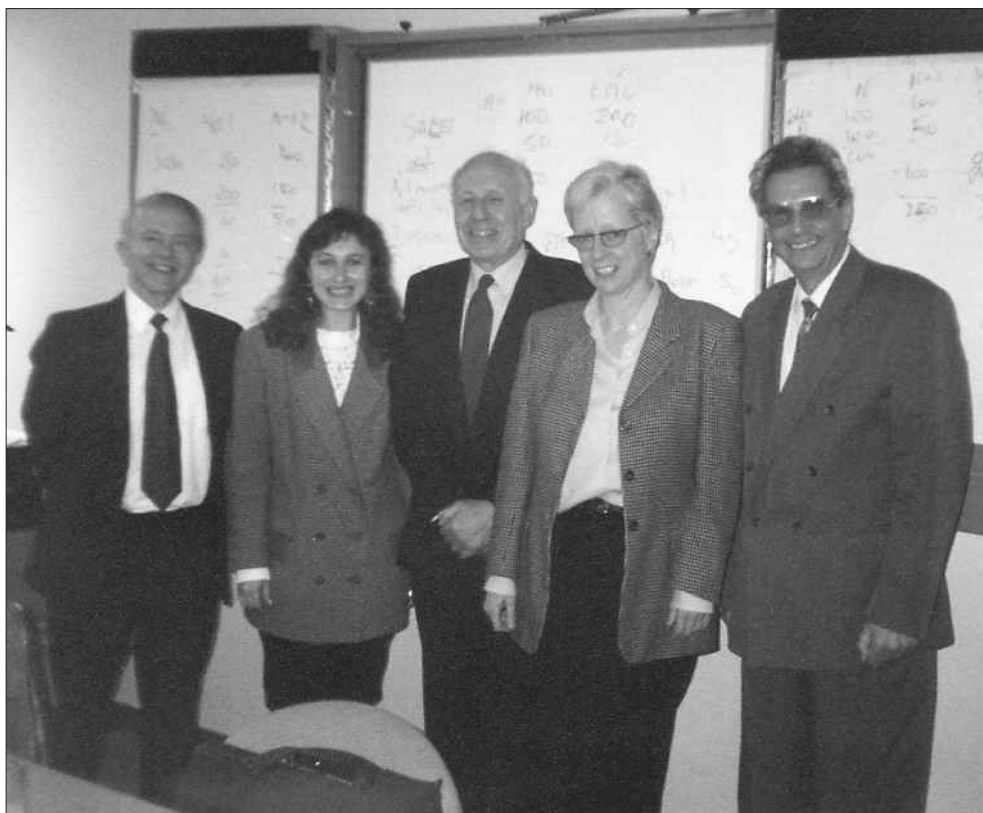
Това е допълнително натоварване на част от членовете на Асоциацията, които се нагърбват с тази нелека задача. За съжаление, от хабилитираните преподаватели, членове на Асоциацията, участие вземат само няколко души.

Освен това Асоциацията разработва и предоставя

Доц. д-р Живко Бонев – президент на АДЕС, и Цветелина Василева – изпълнителен директор на АДЕС, по време на среща в Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс, гр. Лондон, Великобритания с Джон Уорн, генерален секретар на ICAEW и негови сътрудници

„Примерни тестове за проверка на самоподготовката“ на кандидатите.

Чрез Министерството на финансите на Асоциацията бе предоставена *консултантска помощ от английски специалисти* по отношение на подготовката и провеждането на изпити за придобиване на правоспособност. Колектив под ръководството на Джон Греъм проучва българската практика и предава техния опит. В началото на 1996 година доц. д-р Живко Бонев – президент на АДЕС, и Цветелина Василева – изпълнителен директор на АДЕС, по покана на Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс участват в множество работни срещи по отношение подготовката и провеждането на изпити за дипломирани експерт-счетоводители. На тази основа е разработена концепция за подобряване на начина на подготовка и защита на правоспособност.

***Организиране и провеждане
на изпити на кандидати
за дипломирани експерт-счетоводители***

С Изменението на Правилника за дипломираните експерт-счетоводители – ДВ, бр. 53 от 1992 г. цялостното организиране и провеждане на изпитите е възложено на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители. Така за 1992 г. са проведени две сесии, а следващите години по една или общо до края на 1995 г. шест сесии (седмата сесия – 1996 г. е проведена от името на Института на дипломираните експерт-счетоводители с активната помощ и участие на Асоциацията). Цялата организация по придобиването на такава правоспособност е на Асоциацията и се изразява в:

- изготвяне и публикуване на тематични конспекти по отделните дисциплини;
- организиране на записванията на кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители;
- формиране на изпитни комисии;
- провеждане на самите изпити;
- публикуване на имената на дипломираните експерт-счетоводители.

Спазвайки изискванията на закона, при провеждането на изпитните сесии АДЕС неотстъпно се ръководи от правилото: *дипломираните експерт-счетоводители трябва да имат високи професионални качества*, което е особено важно при нормативно определения начин на осъществяване на одиторската дейност – индивидуално или в бюро. По тази причина, макар да има нужда от повече такива експерти, упорито се държи на квалификационното ниво и броят им нараства бавно.

Тази практика, усъвършенствана с всяка нова сесия, се пренася по-късно и в Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Конспектите за изпитите се изготвят предварително и са достойни на кандидатите.

Предвид непрекъснатите промени в обстоятелствата ежегодно се утвърждават и публикуват Общи правила за провеждането на изпитите за кандидатите

ОБЩИ ПРАВИЛА ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ИЗПИТИ ЗА ДИПЛОМИРАНИ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ през 1995 г.

1. Кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители трябва да отговарят на изискванията:

- * да са български граждани;
- * да не са осъждани за стопански престъпления;
- * да имат завършено висше образование;
- * да имат необходимия стаж.

2. Като стаж по смисъла на чл. 2 от Правилника за дипломираните експерт-счетоводители се признава:

* счетоводен: счетоводител, методолог по счетоводство; преподавател по счетоводство, научен работник в областта на счетоводството и контрола; длъжностите сметководител и операционист в банковите институции;

* стаж на контролор: финансов ревизор, вкл. вътрешен финансов контрол; данъчен инспектор;

* друг икономически стаж: длъжностите в икономическите отдели или служби като: планова, снабдяване, плащант, труд и работна заплата, както и директорите по икономическите и финансовите въпроси в предприятията и инспекторите по кредитирането във финансовите институции.

3. /1/ Кандидатите за дипломирани експерт-счетоводители подават в канцеларията на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители – бул "Раковски" 99 етаж 12, стая 7 или етаж 11 стая 17 в срок от 1 до 30 или всяка година, следните документи:

* Заявление по образец с точно посочване на изпитите, за които се кандидатства;

* Нотариално заверено ксероксно копие от дипломата за висше образование;

* Документи за стаж: препис извлечение от трудовата книжка, удостоверения и др. официални документи;

* Копие от документа за внесена такса 500 лв. за всеки изпит, в който изрично се посочва името на кандидата, годината на сесията и изпита, за който се отказва.

* Пощенски плик (пликове) с точния адрес за изпращане на уведомление за графика на изпитите.

/2/ Кандидатите, които имат положени изпити през предходна сесия прилагат и изпитната книжка.

/3/ Таксите се внасят по сметка, допълнително определена от Министерството на финансите. Такси в брой (на ръка) или с пощенски запис не се приемат. Внесени такси не се връщат.

/4/ Документи изпратени по пощата се признават ако са редовни и са получени в Асоциацията в рамките на обявения срок. Асоциацията не поема отговорност за загубени документи, изпратени по пощата.

Основни правила за провеждане на изпити

на която защитават правоспособност на базата на международните счетоводни стандарти няколко наши хабилитирани по счетоводство лица, които не са се явили на първата международна комисия.

На кандидатите, издържали в рамките на определения срок изпитите, се присъжда правоспособност. Списъкът им се публикува в Държавен вестник.

Те получават и диплома.

Обикновено дипломите се връчват при тържествена обстановка, организирана по традиция от самите новодипломирани лица.

Поддържане квалификационното ниво на дипломираните експерт-счетоводители

Втора, но не на второ място по важност, задача е поддържането на квалификационното ниво на дипло-

за дипломирани експерт-счетоводители.

Подготовката на изпитните задачи за писмения изпит се възлага персонално от президента. Изпитната комисия се назначава със заповед от президента на Асоциацията.

Изпитната комисия за писмения изпит подготвя възможните варианти на решения на задачите, ако има такива, и тежестта им по точковата система, както и минималните точки за оценка „ДА“. Обикновено те се движат от 70 до 80%. Въпреки липсата на технически средства е осигурена пълна анонимност.

През 1992 г. е осигурена и комисия с участие на чуждестранни експерти,

мираните експерт-счетоводители. Асоциацията организира три групи мероприятия:

■ Провеждане на общи събрания с разглеждане на нови моменти в националното законодателство и методологични въпроси. Това е практикувано и полезно при по-малък брой на членовете на Асоциацията. С нарастването им и създаването на регионални групи се организират такива семинари и на регионална основа.

■ Провеждане на семинари с дипломирани експерт-счетоводители и счетоводители на предприятия. Те се организират и от други фирми, но и от името на Асоциацията, и задължително с лектори от Асоциацията.

■ Организиране на консултативни дни и часове, когато всеки експерт има възможност да поставя писмено и устно въпроси по интересувачи го проблеми и да получи веднага или впоследствие отговор. Първоначално те са широко посещавани, но с нарастване на опита посещаемостта намалява и след известно време са преустановени.

Част от тези мероприятия целят и засилване на връзката на дипломираните експерт-счетоводители със счетоводителите от практиката. На по-голямата част от тези мероприятия са канени и присъстват и служители от данъчната администрация и държавен финансов контрол, което за етапа е ценно.

Одиторска дейност

Особено важен момент е извършването на одиторската дейност. В това отношение особено значение има първият тласък, даден от Министерството на финансите, като израз на държавното разбиране за необходимостта от такава дейност и волята за осъществяването ѝ.

Както бе посочено, Министърът на финансите със Заповед № С 4 от 05.01.1992 г. задължава отчетите на банките и финансовите институции за 1991 г. да бъдат заверени от две лица, от които едното задължително да бъде дипломиран експерт-счетоводител.

Със Заповед № 86 от 19 март 1992 г. министърът на финансите възлага извършването на одит на сто предприятия с държавно имущество. Изпълнението е докладвано от президента на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители на 25 юни 1992 г.

С ПМС 222 от 10.11.1992 г., по-късно изменяно, са определени необходимите часове и възнаграждение на дипломираните експерт-счетоводители за проверка и заверка на годишните финансови отчети.

С Постановление на Министерския съвет № 276 от 30 декември 1992 г. са утвърдени 18 Национални счетоводни стандарта, в чието разработване дейно участие вземат дипломираните експерт-счетоводители, отпечатани в самостоятелен сборник.

През 1994 г. членове на Асоциацията разработват брошура „Ръководство за одитиране“, отпечатана и предоставена за ползване. Макар и в малък обем, сбито и кратко тя дава основните насоки на прилагане на одиторските стандарти. Независимо от обема за момента тя представлява ценно практическо ръководство, настолна книга, която често се ползва.

По инициатива на Министерството на финансите и съвместно с управление „Национално счетоводство“ се започва подготовката и разработването от дипломирани експерт-счетоводители на Национални одиторски стандарти, които се завършват и утвърждават от министъра на финансите в края на 1996 г. Публикувани са в първия брой на списанието на ИДЕС.

Международни връзки и контакти

При създаването си Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители практически е изолирана от чуждестранните организации от подобен тип. Единствено връзките с организациите, консултиращи Министерството на финансите по линията на програмата „ФАР“, дават възможност за контактуване с чуждестранни специалисти. Постепенно тези връзки се разширяват, но не достигат до желаното ниво. В повечето случаи сериозна пречка е липсата на достатъч-

но средства. Въпреки това успех има. На тази основа се получава:

- консултантска помощ предимно от Франция и Англия и Уелс,
- литература – над 1500 тома от Англия и пр.

В това отношение АДЕС среща сериозна *подкрепа от страна на Министерството на финансите*. То известява и кани представители на АДЕС за всяко мероприятие, което има отношение към счетоводството и одиторския контрол. Определено положително влияние оказва и организираната от МФ с участието на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители от 27 до 29 октомври 1993 г. Международна конференция в НДК – София на тема: „Счетоводната практика и счетоводното законодателство при пазарната икономика“. На събитието присъства административният ръководител на Международната Федерация на счетоводителите (IFAC) г-н Джон Грюнер, който дава висока оценка на направеното в Република България през периода 1990-1993 г. по отношение счетоводното, одиторското законодателство и организацията на професията.

В резултат на неговата визита и препоръките, дадени от френските професионални организации и

Разговори, проведени 1992 г. в Лондон, между Майкъл Линскинс – президент на Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс, и Димитър Желязков – представител на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България, свързани с членството на Асоциацията в IFAC.

БРОЙ 21

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК

СТР. 3

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за счетоводството (обн. ДВ, бр. 4 от 1991 г.; изм. и доп. бр. 26 от 1992 г. и бр. 55 от 1993 г.)

§ 1. В чл. 2 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:
(2) Предприемателът със средностатистически брой на персонала за предходната година до 10 души и общ размер на приходите от предходната година до 5 млн. лв., подпада под изключение от обхвата на Закона за данък върху добавената стойност, прилагат дуплирано счетоводно законодателство.

2. Създава се ал. 3:
(3) Акционерните дружества, командитните дружества с акции, дружествата с ограничена отговорност в всички предприятия, регистрирани по Закона за данък върху добавената стойност, прилагат дуплирано счетоводно законодателство.

§ 2. В чл. 5 се създават т. 7, 8 и 9:
7. текущо начисляване;
8. съответствието между приходите и разходите;
9. историческа цена.

§ 3. В чл. 8, ал. 1 се правят следните изменения и допълнения:

1. Точка 2 и 3 се изменят така:
2. наименования, адрес и данъчен номер на предприятието – съставителя на документа;
3. наименования, адрес и данъчен номер на предприятието, което се осъществява стопанска операция, и имената на лицето, което го представява;

2. Създава се т. 9:
9. личат на предприятието – съставителя на документа.

§ 4. Член 14 се изменя така:
Чл. 14. Поправки и добавки в извършените счетоводни документи се разработват. Поправките съставят или поправените правят счетоводни документи се анулират и се съставят нови.

§ 5. В чл. 18 се създава ал. 3:
(3) За активите, придобитите на които става по нотариален ред, покупната цена и оцената, посочена в нотариалния акт.

§ 6. В чл. 19, ал. 2, т. 2 думите „заучна и“ се заличават.

§ 7. В чл. 20 се правят следните изменения:
1. В ал. 2 думите „паметниците на културата“ се заменят с „паметниците на културата и произведената на културата“.

2. В ал. 3 второто изречение се заменя така:
„Нормативният срок за изтичане на практическо изпитване и амортизационна сума“.

§ 8. В чл. 23 се правят следните изменения и допълнения:
1. Досегашният текст става ал. 1.

2. Създава се ал. 2:
(2) Издаваните ценни книжа, издадени от Република България, се записват при придобиването им по номинална стойност. Тази стойност не се променя в края на годината.

§ 9. Член 24 се изменя така:
Чл. 24. В пасива на баланса се посочват като отрицателни величини непокритата загуба от минава година и загубата от текущата година.

§ 10. В чл. 29, ал. 2 се създава т. 4:

4. ликвидация, трансформация и капитал – активни се добавя „данъчни и данъчни активи“ се добавя „данъчни и данъчни активи“ се добавя „данъчни и данъчни активи“.

§ 11. В чл. 34, т. 1 след думите „дуплираните“ се добавя „данъчни и данъчни активи“.

§ 12. В чл. 40 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 1 накрая се добавя „(приложение № 1)“; авт. 2 накрая се добавя „(приложение № 2)“.

2. Алинея 2 се изменя така:
(2) Годишният счетоводен отчет на предприятията, които прилагат едностранично счетоводно законодателство, изключва отчет за приходите и разходите (приложение № 2).

3. Създава се ал. 3:
(3) На основата на годишния счетоводен отчет и в съответствие с данъчното законодателство предприятията изготвят годишна данъчна декларация.

§ 13. В чл. 41 след думата „балансите“ се добавя „договорителните“.

§ 14. В чл. 42 се правят следните изменения:
1. Алинея 3 се изменя така:
(3) Предприемателите, които имат повече от едно предприятие от които, данните за продажби или от членовете на органите на управление в други предприятия, съставят консолидиран счетоводен отчет до 31 май на следващата година.

2. Алинея 4 се отменя.

§ 15. Член 43 се изменя така:
Чл. 43. (1) Предприемателите представят годишните счетоводни отчети на статистическите органи до 31 март следващата година, а предприятията по чл. 42, ал. 3 – до 15 юни следващата година.

(2) Предприемателите по чл. 52, ал. 1 публикуват годишните счетоводни баланси и годишния отчет за приходите и разходите в „Държавен вестник“ до 31 май, а консолидираните баланси и консолидираните отчети за приходите и разходите – до 30 юни следващата година.

§ 16. В чл. 43 т. 3 се изменя така:
3. документи за финансов и данъчен контрол – до извършване на следващата данъчна ревизия.

§ 17. Глава осма се изменя така:

ГЛАВА ОСМА ДИПЛОМИРАНИ ЕКСПЕРТ-СЧЕТОВОДИТЕЛИ

Чл. 51. (1) Дипломиран експерт-счетоводител е лице, което е български гражданин без друго гражданство, който е получил такъв правоспособност, не е осъден за умышлено престъпление от общ характер на амнистията, освободен е от наказания и е вписан в регистъра на дипломираните експерт-счетоводители.

(2) Балансите и приходите и разходите на дипломираните експерт-счетоводители се обнародват в „Държавен вестник“ в едномесечен срок от изтичането им.

(3) Само дипломиран експерт-счетоводител има право да заверява годишните счетоводни отчети на предприятията.
Чл. 52. (1) Не е задължителна проверката и извършването на дипломиран експерт-счетоводител, докато годишните счетоводни отчети на следните предприятия:

Института на експерт-счетоводителите на Англия и Уелс (ICAEW), Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители в България е приета за редовен член на МФС (IFAC). Впоследствие членството е прехвърлено на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

Законодателна дейност

Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители е изградена като сдружение с идеална цел. Тя няма право на законодателна инициатива. Независимо от това Асоциацията взема дейно участие при

Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, публикуван в ДВ, бр. 21 от 1996 г.

решаването на редица законодателни проблеми. Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители взема активно участие при разработването или обсъждането на националните счетоводни и одиторски стандарти.

Една от най-важните задачи, за решаването на която са хвърлени много усилия още от 1993 г., е проектът за Закон за дипломираните експерт-счетоводители. По неговите варианти работят паралелно и заедно управление „Национално счетоводство“ и Асоциацията. Нито един от вариантите на този проектозакон не достига до пленарната зала на Народното събрание. Но основните положения от него залягат в глава осма на Закона за изменение на Закона за счетоводството от 1996 г. *Така с активното участие на членове на Асо-*

циацията възниква и Институтът на дипломираните експерт-счетоводители.

Създаване на Института на дипломираните експерт-счетоводители

Желанието да се създаде на законова основа професионалната организация на независимите одитори в България датира още от 1991 г. Това се постига обаче едва през 1996 г. с приети на 28 февруари 1996 г. от Народното събрание Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, публикуван в ДВ, бр. 21 от 1996 г.

В чл. 53 се определя създаването на Институт на дипломираните експерт-счетоводители като юридическо лице на самоиздръжка и със седалище гр. София. Определени са и органите на този институт: Общо събрание, Управителен съвет, Контролен съвет и Дисциплинарна комисия, като последната се назначава от министъра на финансите.

Целта на Института е да „организира и ръководи методически и методологически дейността на своите членове и на другите експерт-счетоводители и осигурява упражняването на професията им в интерес на обществото“.

С § 24 от Преходните и заключителни разпоредби се предписва в едномесечен срок, от влизането на закона в сила, министърът на финансите да назначи временен председател на Управителния съвет, който

СТР. 4

ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК

БРОЙ 21

1. акционерия друштва;
2. командитни друштва с акции;
3. банкови, застрахователни и други финансови институции, които са собствателите в 1 и 2;
4. предприятия с чуждестранно участие в капитала;

5. всички останали предприятия (изключително изключителски групи, които съставят консолидирани отчети), при условие че произведат минимум два от следните критерии:

- а) сума на актива на баланса към 1 януари на годината на съставянето му – 5000 минимални месечни работни заплати за страната към същата дата;
- б) нетен размер на приходите от продажби и финансовите приходи за предходната отчетна година – 10 000 минимални месечни работни заплати за страната към 31 декември;
- в) средна численост на персонала за предходната отчетна година – 30 души.

(2) Не подлежат на извършване на годишните счетоводни отчети на бюджетните предприятия, както и на преходните по чл. 2, ал. 2.

(3) Възнаграждението за заверката се определя по договорени. Министърският съвет определя възнаграждението за заверката на счетоводните отчети на предприятията с държавно участие.

Чл. 51. (1) Създава се Институт на дипломираните експерт-счетоводители с правоспособност на самоиздръжка със седалище гр. София. Негово задължително членуват всички дипломирани експерт-счетоводители, които извършват одиторска дейност на територията на републиката.

(2) Институтът организира и ръководи методически и методологически дейността на своите членове и на другите дипломирани експерт-счетоводители и осигурява упражняването на професията им в интерес на обществото.

(3) Министерството на финансите съвместно с Института на дипломираните експерт-счетоводители изготвя изпитни стандарти за проверката и заверката на годишните счетоводни отчети, които се утвърждават от министъра на финансите.

(4) Орган на Института на дипломираните експерт-счетоводители са:

1. общото събрание;
2. управителният съвет;
3. контролният съвет;
4. дисциплинарната комисия;
- (5) Общото събрание
1. избира управителния съвет и неговия председател;
2. избира контролния съвет;
3. приема устав на Института на дипломираните експерт-счетоводители.

(6) Дисциплинарната комисия се назначава от министъра на финансите по предложение на управителния съвет.

Чл. 54. (1) С заверката и заверката на годишните счетоводни отчети на предприятията изразява независимото становище относно достоверността, цялостността на имущественото и финансовото състояние на предприятието и получените финансови резултати в съответствие с националното счетоводно законодателство и професионалните стандарти.

(2) Дипломираните експерт-счетоводители заверяват годишните счетоводни отчети от свое име и удостоверяват заверката с лични си подписи и печат. Те съставят доклад за заверката, извършвана в размер или за отказ от заверката. При публикуване на годишния счетоводен отчет на предприятието се посочват имената на дипломираните експерт-счетоводители, извършва заверката, и заключението от доклада му.

(3) Спорете по проверката и заверката на годишните счетоводни отчети между дипломираните експерт-счетоводители и предприятията се решават от Министерството на финансите.

(4) Дипломиран експерт-счетоводител не може да извършва заверки на годишните счетоводни отчети на предприятия, когато:

1. той работи по трудов договор, освен в Института на дипломираните експерт-счетоводители, в търговско дружество, образувано от дипломирани експерт-счетоводители, стремежен на дейност заверка на годишните счетоводни отчети, в Министерството на финансите за изпълнение на задачи по ал. 3, по чл. 41, чл. 53, ал. 3 и § 8 от допълнителните разпоредби или когато съществия научни и преподавателска дейност;
2. той, неговият родител, неговият съпруг, син, дъщеря, съпруга – темен съпруг, с избран или назначен в управлението на предприятието или на негово дъщерно предприятие, или с акционер или сътрудник в него.

Чл. 55. Дипломираните експерт-счетоводители носят наказателна и административна отговорност. Те носят и имуществена отговорност за вредите, които са причинили на своите доверители и на трети лица.

Чл. 56. По прилагането на тази глава се издава наредба, която се одобрява от Министерския съвет.

§ 18. Член 56 се изменя така:

Чл. 56. (1) При неспазване разпоредбите на този закон на ръководителя на предприятието се излагат глоби в размер до 5 минимални месечни работни заплати, а при повторност – до 10 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.

(2) При неспазване разпоредбите на този закон на предприятието се налага имуществена санкция в размер от 5 до 30 минимални месечни работни заплати, а при повторност – от 100 до 200 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.

(3) При неизпълнение на задължения по чл. 2, § 12, 39, 43, 45 и 52, както и при неспазване на фактучен, на предприятието се налага имуществена санкция в размер от 50 до 100 минимални месечни работни заплати, а при повторност – от 100 до 200 минимални месечни работни заплати към датата на нарушението.

§ 19. В чл. 57, ал. 1 думите „от органите на финансовия контрол“ се заменят с „от органите на държавната администрация и държавния финансов контрол“.

§ 20. Създава се чл. 57а:

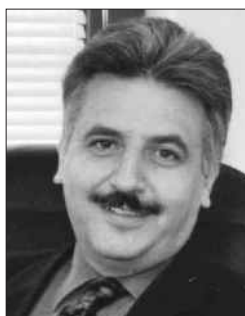
Чл. 57а. (1) Дипломиран експерт-счетоводител се излага с глоба до 30 минимални месечни заплати или с лишаване от правото да заверява годишните счетоводни отчети за срок до

Закон за изменение и допълнение на Закона за счетоводството, публикуван в ДВ, бр. 21 от 1996 г.

Управителен съвет:

Председател:
проф. д-р
Стоян Дурин

Зам.-председател:
Васко
Райчев

Членове:
доц. д-р
Живко Бонев

Контролен съвет:

Председател:
Бойко
Маринов

Членове:
Веселина
Петковска

д-р Христо
Маврудиев

в срок до три месеца да организира избора на управителните органи.

За такъв временен председател, със Заповед № 91 от 08.04.1996 г. на министъра на финансите, е назначен проф. д-р Стоян Иванов Дурин.

В определения срок е проведено Общото събрание – Учредително събрание на Института, на което се избират определените в закона органи:

Допълнително със Заповедта на министъра на финансите в нея се включва като представител на Министерството на правосъдието Диана Иванова.

*доц. д-р
Антон Свраков*

*Зоя
Петрова*

*Иван
Дочев*

Дисциплинарна комисия:

*Председател:
Константин
Стоянов*

*Членове:
проф. д-р
Христина Вучева*

*Катя
Драгийска*

*Приемственост между новосъздадения
институт и Асоциацията*

Между новосъздадения институт и Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители се създава директна приемственост:

1. Всички членове на Асоциацията 308 души са членове на Института.

2. В изпълнение на решенията на Общото събрание на АДЕС от 28.05.1996 г. е извършено:

- Инвентарът на АДЕС е продаден на ИДЕС.

*Красимир
Хаджидинов*

ДОГОВОР

Днес 13.юни 1997 г. в гр. София се сключи настоящият договор между:

Асоциация на дипломираните експерт-счетоводители, представлявана от Живко Бонев - президент,

Институт на дипломираните експерт-счетоводители, представляван от доц. Стоян Дурин за следното:

1. Съгласно решението на Управителния съвет на Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители от 4 март 1997 г., във връзка с решението на Общото събрание от 28 май 1996 г. и писмо от 12.юни 1997г. на Управителния съвет на "Одиторска компания" АД, Асоциацията на дипломираните експерт-счетоводители прехвърля акциите си в Одиторска компания АД на Института на дипломираните експерт-счетоводители, по номинална стойност 1200000 лв. един милион и двеста хиляди лева.

2. Институтът на дипломираните експерт-счетоводители приема акциите и се задължава да заплати сумата от 1200000 лв.

Настоящият договор се състави в два екземпляра.

За АДЕС

За ИДЕС

- Участието на АДЕС в „Одиторска компания“ АД изцяло е прехвърлено на ИДЕС.

АДЕС заплаща превода на новите Международни счетоводни стандарти в размер на 600 хил. неденоминирани лв.

- До назначаването на персонал в ИДЕС Асоциацията поема обслужването на ИДЕС, организира и провежда от името на Института седмата сесия за кандидати за ДЕС.

- АДЕС превежда на ИДЕС 5 600 000 неденоминирани лв. за организиране на нестопанска дейност – научно-изследователска дейност.
- Направени са постъпки членството на АДЕС в IFAC да се прехвърли на ИДЕС.

**REESTABLISHMENT OF THE INDEPENDENT
FINANCIAL AUDIT IN THE REPUBLIC OF BULGARIA
AND ITS DEVELOPMENT TILL 1996**

Abstract

Social and political environment in 1989-1990

The end of the 1980s saw the political and economic collapse of the Soviet Union which also impacted, albeit in a significantly limited, partial and bleak manner, the development of the remaining countries of the then “socialist block”, including that of Bulgaria. Thus, certain changes started emerging in this country featuring timid democratization and moves towards market economy which resulted in the adoption of Decree No 56 on the Economic Activity and the Implementing Regulation thereof. Viewed from a broad perspective, they also brought to changes in the accounting legislation.

The Role of the Ministry of Finance of the Republic of Bulgaria for reestablishing independent financial audit.

In 1990, the Minister of Finance, Mr. Belcho Belchev, and his Deputy, Prof. M. Dinev, PhD, assigned the Accounting Methodology Directorate at the Ministry the task of drafting an Accountancy Act in accordance with market economy environment. This Act had to provide also for the reestablishment of independent financial audit in Bulgaria.

This task was fulfilled using the efforts of all personnel at the Directorate mentioned above and subsequently of certain external experts as well.

The related legislation was examined. Information was gathered on the relevant legislation in leading West European countries, former Yugoslavia, Japan, Hong Kong and the Free Zone of Shanghai, China. Talks were held with representatives of professional bodies, ministries, the Federation of European Accountants (FEE) and the Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW). The French national chart of accounts of 1982 was translated into the Bulgarian language. Mr. Gilbert

Gelard of the Order of the French Chartered Accountants was engaged as a consultant with regard to the Bill.

The drafts of the Law were subject to multiple discussions at the Ministry and by a number of renowned accounting practitioners and researchers. The Act was adopted by the Great National Assembly on 3 January 1991. Thus, **the Republic of Bulgaria was the first country of the former socialist block** to adopt an Accountancy Act setting out the rules in accordance with market economy approaches and laying the foundations of the Certified Public Accountant profession in the Republic of Bulgaria. An Ordinance on the Implementation of Chapter Eight of this Act was also adopted. A “National Council of Accounting” was established as a consulting body to the Ministry of Finance.

It is worth noting that until then, everything related to accounting as theory and practice in market economy countries attracted negative reactions as something unscientific and practically worthless.

As early as 1990, the International Accounting Standards were translated and published in the Bulgarian language.

In 1991, the Minister of Finance also approved Rules for Certified Public Accountants whereby the foundations were laid of the practical activities related to establishing the Certified Public Accountant profession.

A group of 20 professionals trained for two months in France, Germany and England.

In 1991, getting the qualification and acquiring the legal capacity to practice as a certified public accountant was under the direction of the state through the Ministry of

Finance. The French professional bodies (CSOEC; CNCC), the Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) and the Federation of European Accountants (FEE) actively contributed to the process.

The first certified public accountants acquired the legal capacity to practice by sitting an examination before an International Examination Committee appointed by the Minister of Finance and chaired by *Mr. Paul Routeman (Great Britain) with Mr. Gilbert Gelard (France) and Mr. John Warren (Great Britain)* as members. The Committee conducted an examination on 23 and 24 October 1991.

Of the 20 people invited, 10 sat the examination, and 8 of them after having successfully passed the examination were accordingly awarded diplomas.

There were certain difficulties and conflicts of disagreements on the part of some experts in the field of accounting theory and practice aimed at awarding by right the qualification of a certified public accountant to certain categories of professionals, such as, associate professors and professors of accounting and financial control and individuals who had acquired the titles of “chief accounting expert” and “accounting expert” during the period of centralized economic planning; examinations to be conducted by universities of economics; the place and role of the Union of Accountants to be legally set out; the list of accounting key topics to disregard the International Accounting Standards which had not until then been part of the accounting theory and practice in Bulgaria.

The Ministry of Finance officials supported the principle that we should follow the practice established in market economy countries. Subsequent developments **proved the appropriateness of this policy.**

Regardless of those and many other difficulties, in 1991, the establishment of the certified public accountant profession became a matter of fact.

An examination committee, composed of individuals who had already been awarded qualification by the International Committee and Sofia University legal professionals, was appointed. By mid-December 1991, the Committee conducted examinations complying with the rules provided for in the Regulation and the accepted

principles. Other experts also proved their legal capacities to practice before that Committee.

Only individuals who held a license to practice as sworn public accountants and who had successfully passed the relevant examinations under the conditions provided for in the Law on the Institute of Sworn Public Accountants were awarded by right a Certified Public Accountant diploma.

There is no certified public accountant in the Republic of Bulgaria who has not taken the required examinations.

At the end of 1991, the number of individuals who had been awarded the legal capacity to practice by the International Committee, the first Bulgarian Committee and the few sworn public accountants totalled 54.

The first contract in the country under the PHARE programme was entered into to provide assistance in the field of accounting and auditing arranging for technical, consultancy and material and technical support. As a result, Gorm Rasmussen, an expert from Denmark, started working as permanent consultant.

In 1992, examination organization and conducting was assigned to the Association of Certified Public Accountants in Bulgaria.

At the beginning of 1992, the Minister of Finance designated the composition of the Professional Ethics Committee.

The audit profession was increasingly switching to professional regulation but the links and good relationships with the Ministry of Finance were maintained. The Association always received considerable support in resolving problems, particularly those related to the legal framework.

In 1992, the Ministry of Finance imposed a liability for the reports of banks and financial institutions for 1991 to be signed by two persons, of whom at least one had to mandatorily be a certified public accountant. The Ministry of Finance also assigned the performance of an audit in one hundred enterprises with state-owned assets.

The National Accounting Directorate at the Ministry of Finance has made all reasonable efforts

for the international recognition and promotion of the profession. One of the steps involved the designation of a certified public accountant (D. Jeliaskov) to represent the country in the Intergovernmental Working Group of Experts on International Standards of Accounting and Reporting (ISAR) with UNCTAD at the United Nations. In 1994, he was elected as one of the Vice Presidents of this Group.

The Association of Certified Public Accountants 1991 –1997

The small group of individuals who had been awarded the legal capacity to practice by the International and the National Committees and the few sworn public accountants included not only highly qualified professionals but also *enthusiastic* people. On **16 December 1991**, 49 people held their first meeting where they decided **to establish their own professional organization** – **The Association of Certified Public Accountants in Bulgaria**.

The By-laws of the Association were approved. The managing bodies, i.e. the Management and Supervisory Boards, and the representatives of the Association at the Professional Ethics Committee were elected. **Associate Professor Zhivko Bonev, PhD, was elected as President of the Association**. Dimitar Jeliaskov was elected as Chairman of the Supervisory Board while Lyubomir Yordanov was elected as Chairman of the Professional Ethics Committee. The Association of Certified Public Accountants was registered by decision of the Company Department of Sofia City Court of 08.06.1992 as a voluntary not-for-profit association.

At the beginning, the Association was a single structure unit comprising 49 members which has been expanding with each subsequent year. Only later, in 1995, regional organizations were also established.

The By-laws of the Association set out the main objective. The Association is a self-funded body financed by membership fees. The management of the Association works without any remuneration. Moreover, governing body members coming from the country participate

regularly in the meetings **at their own expense** – a sufficient measure of the strong sense of responsibility, of their integrity, and their attitude towards the organization.

The establishment of the Association of Certified Public Accountants is a great achievement for the future development of the independent financial control in Bulgaria and the founders have to be proud of this.

Since its establishment, the Association, as a representative of the newly created independent financial control institution, has had many opponents. They came from varied backgrounds: individuals seeking to become public accountants by right without having to sit an examination; individuals who have failed to prove their knowledge and capabilities, etc. They felt insulted and neglected. Many of them were well-known and renowned while the Association has been just created. This caused a lot of trouble. Problems and conflicts arouse with the Union of Accountants, with the State Financial Control, with the Tax Administration.

A great deal of efforts were required, particularly on behalf of the management of the Association, to overcome those conflicts through events, promotion of the institution, highlighting the role and need for such an organization in the new environment, deflecting unscrupulous attacks and violent criticisms, statements, etc., which have even reached the National Assembly. It was necessary to furnish proof as to what had actually been done. However, there were also individual cases of failures caused by some certified public accountants driven by clearly personal financial interests. There were also loopholes and omissions in the legal framework. Regardless, the negative attitude established at the beginning has been overcome. ***The profession gained recognition.***

An important contribution in this regard was made by the adoption of a Professional Code of Ethics for Certified Public Accountants whereby Bulgaria came significantly in line with foreign institutions.

Special respect has to be paid to those who faced

the challenges and did not spare efforts and income to win comfort for all members and most of all for the profession.

In 1995, a General Meeting made certain modifications to the By-laws; new management was also elected. The President of the Association, **Associate Professor Zhivko Bonev Bonev, PhD**, was re-elected.

The amendments to the Accountancy Act of 1996 led to the establishment of the Institute of Certified Public Accountants. The Institute was provided with the same functions as those laid down in the By-laws of the Association. Institute's members comprise the same persons that are also members of the Association. At that stage, it was better to combine efforts. On this basis, the management of the Association called on its members: *to continue, with united efforts, to build on the foundations laid by the Association within the framework of the Institute; for achieving cohesion in a single structure, i.e. the Institute of Certified Public Accountants, towards a common goal.*

In 1996, an extraordinary general assembly of the Association was convened where 273 of 308 members or 88.6% took part. The President of the Association analyzed the new environment and the results of ACPA's activities so far, stating that the Association has fulfilled its mission. A decision was made for ACPA to support in moral, material and technical terms the strengthening of ICPA and to terminate its activities which was implemented by a decision of the Company Department of Sofia City Court of 18.12.1997.

Over the term of its existence, the Association of Certified Public Accountants strictly complied with its duties, as provided for in its By-laws, and undertook considerable activities which could be summarized in brief as follows:

Preparation of the candidates seeking to qualify as certified public accountants

With its By-laws, the Association made a commitment *to support the preparation of the candidates seeking to*

qualify as certified public accountants. Seminars on the three study subjects were organized and this led to positive results. Those seminars clarified the principal requirements and discussed major issues related to the International Accounting Standards, audit requirements and approaches, important issues of the commercial and tax law. This was an additional burden for part of the Association members who took on themselves this daunting task. Besides, the Association developed and provided Sample Tests to Check on the Individual Preparation of candidates.

Through the Ministry of Finance, the Association received *consulting support by English experts* with regard to the preparation and conducting of examinations to acquire the legal capacity to practice by a panel headed by John Graham.

At the beginning of 1996, Associate Professor Zhivko Bonev Bonev, PhD, President of ACPA, and Tsvetelina Vasileva, Executive Director of ACPA, following an invitation by the Institute of Chartered Accountants of England and Wales (ICAEW), took part in multiple workshops on the preparation and conducting of examinations for certified public accountants. On this basis, a concept for improving these activities was developed.

Organizing and conducting examinations of candidates for certified public accountants

Since 1992, the overall organizing and conducting of the examinations has been assigned to the Association of Certified Public Accountants covering:

- Preparing and publishing lists of key topics by individual subjects;
- Organizing the registration of candidates for certified public accountants;
- Composing the examination committees;
- Conducting of the examinations;
- Publishing the names of the certified public accountants.

ACPA has strictly followed the rule that certified

public accountants should possess high professional competence. Therefore, regardless of the need for more experts of this kind, the Association firmly committed itself to maintaining high level of professional qualifications and accordingly the number of these experts increased slowly.

This practice, improved with each new sitting, has later been transferred to the Institute of Certified Public Accountants.

In 1992, a commission comprising also foreign experts was organized which allowed few professors of accounting who had not appeared before the first international committee to prove their legal capacity to practice on the basis of the International Accounting Standards.

Diplomas were awarded in a formal environment.

Maintaining the qualification level of certified public accountants

A second, but not as a matter of importance, task concerned *maintaining the qualification level of certified public accountants*. The Association held three groups of events:

- Holding *general meetings* to discuss emerging issues of national legislation and methodological matters which has subsequently been transferred to regional organizations.
- Holding *seminars* with members and enterprise accountants, including seminars organized by other firms but also on behalf of the Association and obligatory with the involvement of lecturers from the Association.
- Organizing *consultative days and consultative hours* where each public accountant had the opportunity to raise orally or in writing issues related to matters of interest and to receive immediately or shortly thereafter a relevant reply.

Auditing activities

The first impetus was given by the Ministry of Finance as an expression of government's understanding

about the need for such an activity and the will to implement it as was already indicated with regard to the financial statements of banks and financial institutions and the performance of audit in one hundred enterprises with state-owned assets.

1992 saw:

- the determination of the necessary hours and fees of certified public accountants in relation to the audit and signing off the annual financial statements;
- the approval of *18 National Accounting Standards*.

In 1994, the Association issued the Auditing Manual brochure.

The National Auditing Standards were developed which were then approved by the Minister of Finance at the end of 1996. The first issue of ICPA's magazine was released.

International relationships and contacts

The newly established Association of Certified Public Accountants had no relations with foreign organizations of a similar type. Only the relationships with the organizations advising the Ministry of Finance under the PHARE programme gave an opportunity to establish contacts with foreign experts. Gradually, those relationships expanded without however reaching the desired level. In most of the cases, lack of sufficient finance was the main obstacle. Despite of this, the endeavor was successful. This resulted in receiving:

- ✓ consultancy assistance, mainly from France, England and Wales;
- ✓ literature – more than 1,500 volumes from England, etc.

In this respect, ACPA received strong *support by the Ministry of Finance*. A clearly positive impact resulted from the International Conference, organized by the Ministry of Finance with the involvement of the Association, on *Accounting Practice and Accounting Legislation in the Conditions of Market Economy* and held in Sofia in the period from 27 till 29 October 1993. The

event was attended by Mr. John Gruner, the administrative manager of the International Federation of Accountants (IFAC), who highly appreciated what had been achieved in the Republic of Bulgaria.

As a result of his visit and the recommendations given by the French professional bodies and the Institute of Chartered Accountants of England and Wales (ICAEW), the Association of Certified Public Accountants in Bulgaria was admitted as a full member of the International Federation of Accountants (IFAC). *Later on this membership was transferred on to the Institute of Certified Public Accountants.*

Legislative activities

The Association was a not-for-profit professional association and was not entitled to legislative initiatives. Regardless, the Association took an active part in resolving a number of legislative issues. One of the most important tasks which started consuming a lot of effort as early as 1993 was the Certified Public Accountant Act. Both the National Accounting Directorate and the Association worked jointly and in parallel on its versions. None of the versions of this Bill reached the plenary sessions of the National Assembly. The main provisions however were taken to Chapter Eight of the Law on the Amendment of the Accountancy Act of 1996. *Thus, the active involvement of the members of the Association contributed to the establishment of the Institute of Certified Public Accountants.*

Establishment of the Institute of Certified Public Accountants

The desire to create a statutory professional organization of the independent auditors in Bulgaria originated as early as 1991. This was however only achieved in 1996 by the Law on the Amendment and Supplementation of the Accountancy Act adopted by the National Assembly on 28 February 1996 and published in the State Gazette, No 21 of 1996.

Art. 53 established the Institute of Certified Public

Accountants as a self-funded legal entity with registered office in Sofia. The bodies of the Institute were also determined: the General Assembly, the Management Board, the Supervisory Board and the Disciplinary Committee with the latter being appointed by the Minister of Finance.

The objective of the Institute was to “organize and lead methodically and methodologically the activities of its members and other public accountants and to ensure the practicing of their profession in public interest”.

The Minister of Finance, in accordance with the Transitional and Closing Provisions, appointed, by Ordinance No 91 of 08.04.1996, Prof. Stoyan Ivanov Durin, PhD, as temporary chairman. The General Assembly, i.e. the Constituent Assembly of the Institute, was held within the specified deadline whereby the statutory bodies were elected:

the Management Board: President: Prof. Stoyan Ivanov Durin, PhD; Members: Vasko Raychev – Vice President, Assoc. Prof. Zhivko Bonev, PhD, Assoc. Prof. Anton Svrakov, PhD, Zoya Petrova, Ivan Dochev.

the Supervisory Board: President: Boyko Marinov, Members: Veselina Petkovska, Hristo Rashkov Mavrudiev, PhD;

the Disciplinary Committee: President: Konstantin Stoyanov; Members: Prof. Hristina Vucheva, PhD, Katya Dragiyska, Krasimir Hadzhidinev.

Additionally, by an Order of the Minister of Finance, Diana Ivanova was included in the Committee as a representative of the Ministry of Justice.

The newly established Institute as the successor of the Association

There was a direct line of succession between the newly established Institute and the Association of Certified Public Accountants:

1. All the 308 members of the Association became members of the Institute.

2. Implementing the decisions of the General Assembly of ACPA of 28.05.1996:

- ACPA's furniture and fixtures were sold to ICPA;
- ACPA's interest in the Auditing Company AD was transferred in full to ICPA.

ACPA paid for the translation of the new International Accounting Standards the amount of BGN (non-denominated) 600 thousand.

- Until the appointment of ICPA's staff, the Association took on itself the servicing of ICPA, organized and conducted on behalf of ICPA the seventh sitting of CPA candidates;
- ACPA transferred to ICPA BGN (non-denominated) 5,600,000 for carrying out not-for-profit operations, i.e. research and development activities;
- Steps were undertaken to transfer ACPA's membership with IFAC to ICPA.

